

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.076 у Хмельницькому
університеті управління та права імені
Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, професора Крушинського С.А. на дисертацію **Когута Івана Анатолійовича** на тему «**Взаємодія слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування**», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право

Ступінь актуальності теми дисертації. Дисертаційне дослідження Когута І. А. присвячене актуальній та науково значущій проблемі взаємодії слідчого, дізнавача та прокурора під час досудового розслідування. Обрана тема є надзвичайно важливою з огляду на сучасний стан кримінального процесуального законодавства України, реформування системи органів досудового розслідування, а також практичні труднощі реалізації інституту процесуального керівництва та нагляду за досудовим розслідуванням.

Актуальність теми не викликає сумнівів. В умовах дії КПК України 2012 року взаємодія між слідчим, дізнавачем і прокурором набула нових форм і змісту, що зумовило появу численних наукових дискусій і практичних проблем, пов'язаних із балансом повноважень, процесуальною самостійністю та відповідальністю зазначених суб'єктів. Посилення ролі прокурора як процесуального керівника, поява інституту дізнання, а також умови воєнного стану лише загострюють потребу в комплексному теоретичному осмисленні взаємодії суб'єктів сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертант чітко окреслив наукову проблему, яка підлягає дослідженню і вирішенню, правильно визначив об'єкт та предмет дослідження. Структура дисертаційного дослідження характеризується чіткою і послідовною побудовою, є збалансованою та забезпечує поступовість наукового дослідження. Структурні елементи дисертації перебувають у логічному зв'язку між собою в рамках єдиного напрямку розвитку наукової думки. Запропонована структура дисертації дала можливість автору розкрити сутність категорії «взаємодія» у контексті діяльності сторони обвинувачення під час досудового розслідування, дослідити генезу становлення взаємодії слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування та сучасний стан відповідного правового регулювання, проаналізувати процесуальну та організаційно-правову форми взаємодії з аргументацією доцільності використання останнього поняття, а

також перешкоди, які унеможливають або створюють неефективну взаємодію між суб'єктами сторони обвинувачення тощо. Обґрунтованим є звернення до зарубіжного досвіду країн ЄС, що дозволило автору виділити моделі взаємодії слідчого і прокурора та оцінити перспективи їх адаптації в Україні в контексті євроінтеграційних процесів.

Метою дослідження автор визначив отримання науково обґрунтованих результатів у вигляді відповідних висновків щодо взаємодії слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування, обґрунтування пропозицій, спрямованих на удосконалення норм чинного кримінального процесуального законодавства в цій частині, а також розробка рекомендацій для їх впровадження у практичну діяльність з метою досягнення завдань досудового розслідування та кримінального провадження в цілому. Для досягнення поставленої мети визначено дев'ять завдань, які в цілому кореспондують з планом роботи та положеннями, викладеними у висновках.

З урахуванням поставленої мети, визначеного об'єкта та предмета дослідження дисертантом правильно використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання у їх поєднанні. Такий підхід забезпечив повноту розроблення теми дослідження і достовірність отриманих результатів.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлена й тим, що здобувач використав достатню кількість актів законодавства, правозастосовної практики та наукової літератури з аналізованих питань.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, отриманих Когутом І.А. у дисертаційному дослідженні, забезпечена завдяки використанню належної джерельної бази, опрацюванню значної кількості нормативних актів, правозастосовної практики, правильному поєднанню методів наукового пошуку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу у наукових публікаціях.

Є підстави стверджувати, що рецензована дисертація є одним із перших у вітчизняній науці кримінального процесу комплексних досліджень взаємодії слідчого та дізнавача з прокурором під час досудового розслідування, в якому, окрім розгляду загальних положень щодо взаємодії, зосереджено увагу на особливостях форм взаємодії, а також на питаннях юридичної відповідальності за правопорушення, вчинені під час погодженої діяльності суб'єктів такої взаємодії.

У межах здійсненого дослідження отримано результати, що мають наукову новизну. Зокрема, дисертант визначив поняття взаємодії як узгодженої кримінально-процесуальної діяльності, що здійснюється відповідно до положень КПК України та спрямована на досягнення завдань кримінального

провадження, шляхом використання доступних сил та засобів у часових межах від внесення відомостей до ЄРДР до закінчення досудового розслідування. При цьому взаємодія розглядається не лише як процесуальна, але й організаційно-правова категорія, яка передбачає законність, чітке визначення суб'єктів, часові межі та спільну мету – забезпечення законності та збирання, перевірку та оцінку доказів.

На основі вивчення зарубіжного досвіду нормативно-правового регулювання взаємодії слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування автор виділив три основні моделі взаємодії: 1) прокурор як безпосередній виконавець розслідування; 2) прокурор як процесуальний керівник досудового розслідування, що здійснюють органи досудового розслідування; 3) автономне розслідування органами досудового розслідування під наглядом прокурора.

Дисертант констатує, що основними механізмами реалізації процесуальної форми взаємодії є: 1) надання прокурором доручень і вказівок та їх виконання слідчим і дізнавачем; 2) погодження прокурором клопотань, погодження та затвердження процесуальних документів; 3) скасування незаконних або необґрунтованих постанов.

Запропоновано авторське визначення поняття «організаційно-правова форма взаємодії слідчого, дізнавача та прокурора», під яким розуміється структурована система відносин між слідчим, дізнавачем, прокурором та, за необхідності, іншими учасниками кримінального провадження, яка базується на нормах законодавчих та відомчих нормативно-правових актів, спрямована на координацію та реалізацію процесуальних і організаційно-правових заходів для забезпечення ефективного досудового розслідування.

Звичайно, робота містить і низку інших положень, що мають ознаки наукової новизни. Крім того, в дисертації запропоновано низку положень, які можуть бути використані для удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Основні результати дисертації Когута І.А. достатньо повно відображені у 4 наукових статтях, опублікованих у вітчизняних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, а також у 13 тезах доповідей на конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності.
У дисертації звернення здобувача до ідей, думок інших науковців містять

посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації рецензентом не виявлено.

Загальна позитивна оцінка дисертації не виключає можливості висловлення окремих зауважень, виявлення окремих спірних та таких, що потребують додаткової аргументації, положень і висновків, внесення певних побажань рекомендаційного характеру.

1. В дисертації автор вказує на потребу в удосконаленні нормативної бази, зокрема шляхом закріплення в КПК України засади взаємодії сторони обвинувачення. По-перше, така думка є досить дискусійною і потребує додаткової аргументації в частині відповідності ідеї взаємодії критеріям, за якими її можна було б відносити до загальних засад кримінального провадження. По-друге, потребує удосконалення саме формулювання «взаємодія сторони обвинувачення». Взаємодія з ким чи з чим? Очевидно, потрібно говорити про взаємодію *суб'єктів* сторони обвинувачення між собою.

2. Характеризуючи процесуальну форму взаємодії суб'єктів сторони обвинувачення, дисертант до основних механізмів її реалізації відносить: 1) надання прокурором доручень і вказівок та їх виконання слідчим і дізнавачем; 2) погодження прокурором клопотань, погодження та затвердження процесуальних документів; 3) скасування незаконних або необґрунтованих постанов. Певні застереження викликає формулювання другої форми, адже клопотання також є процесуальним документом. З контексту видається, що здобувач хотів виокремити погодження прокурором письмового повідомлення про підозру, затвердження обвинувального акта. Якщо так, то варто було б говорити про погодження / затвердження процесуальних рішень.

3. Автор досить часто у тексті дисертації вживає термін «ефективність», а також акцентує увагу на оціночному характері цього поняття у контексті здійснення досудового розслідування. Водночас, власне визначення цього поняття не запропоноване, у зв'язку з чим цікаво, як автор трактує це поняття і якими критеріями потрібно послуговуватись під час визначення ефективності / неефективності досудового розслідування і процесуального керівництва.

Разом з тим, слід відзначити, що висловлені рецензентом зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновки:

1. Дисертація Когута Івана Анатолійовича на тему «Взаємодія слідчого та дізнавача із прокурором під час досудового розслідування» є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини і практики кримінального судочинства.

2. Зміст дисертації Когута І.А. відповідає заявленій спеціальності 081 Право.

3. Дисертація Когута І.А. виконана і оформлена у відповідності до вимог, передбачених постановою «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 та наказом МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40.

4. Здобувач Когут І.А. за умови успішного захисту заслуговує на присудження йому освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент

**завідувач кафедри кримінального
права та процесу Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова,
кандидат юридичних наук, професор**

Сергій КРУШИНСЬКИЙ